

BÖLÜM 15

KADIN GENİTOÜRİNER SİSTEM VE DEĞERLENDİRMESİ

Sibel YÜCETÜRK¹

Giriş

Kadınlarda genitoüriner yapıları ilgilendiren hastalıkların prevalansı giderek artmaktadır. Olası risklerin erken tanınması, tedavinin erken başlanması ve komplikasyonların önlenmesi açısından çok önemlidir. Sağlık bakım hizmetlerinde önemli bir yere sahip olan ebe ve hemşireler kadın sağlığının korunması ve geliştirilmesi amacıyla kadın genitoüriner sistem yapılarını tanımlayabilmeli, anormal bulguları açıklayabilmeli ve kadının gerekli fizik muayenesini yapabilmelidir.

Kadın Genital Sistemi Anatomisi

Kadın üreme organları iç ve dış üreme organları olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır (1).

Dış üreme organları

Kadınlarda dış üreme organlarının bulunduğu alan 'vulva' olarak adlandırılır ve mons pubis, labia majör, labia minör, klitoris, vestibulum ve perineum vulva içerisinde yer alır (Şekil 1). Üretral açıklık, vajinal açıklık, bartholin bezleri ve skene kanalları ise vestibulum içerisinde yer alan yapılardır (1).

¹ Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, sibel.yuceturk@omu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0820-6997

Kaynaklar

1. Yılmaz T. Üreme Sisteminin Anatomisi. In: Karanisaoğlu H, Yazıcı S, Yılmaz T (eds.). *Doğum Öncesi Dönem ve Bakım*. 1 ed. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2017. p. 31-45.
2. <https://www.kadinsagligidoktoru.com/s/kahramanmaras-genital-estetik>. (Erişim tarihi: 17.08.2023).
3. Yeung J, Pauls RN. Anatomy of the vulva and the female sexual response. *Obstetrics and Gynecology Clinics*. 2016;43(1):27-44.
4. Gönenç İM. Üreme Organları Anatomisi ve Fizyolojisi. In: Özkan Arslan H (ed.). *Hemşirelik ve Ebelik için Kadın Sağlığı ve Hastalıkları*. Ankara: Akademisyen Kitapevi; 2019. p. 17-50.
5. Triana L, Robledo AM. Aesthetic surgery of female external genitalia. *Aesthetic Surgery Journal*. 2015;35(2):165-77.
6. Demirci Ş, Doğan H, Deniz İ, Doğan N, Günaydın İ. Sağlam himen morfolojilerinin değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri J Foren Med*. 2008;5(3):93-100.
7. <https://www.jinekolognet.com/kizlik-zari-turleri.asp>. (Erişim tarihi: 17.08.2023).
8. Güngör İ. Kadın Üreme Sağlığı Sorunları ve Özel Durumlar. In: Beji Kızılkaya N (ed.). *Hemşire ve Ebeler Yönelik Kadın Sağlığı ve Hastalıkları*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2016. p. 85-106.
9. <https://www.teenhealthcare.org/article/sexual-anatomy-of-people-with-a-vagina/>. (Erişim tarihi: 17.08.2023).
10. Taşkın L. Üreme Sisteminin Anatomisi. In: Taşkın L (ed.). *Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği*. 16 ed. Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi; 2020. p. 35-46.
11. Konaç A. Menstruel Siklus, Ovulasyon ve Fertilizasyon. *Sağlık & Bilim 2023: Genel Embriyoloji-I*. 2023:7.
12. <https://www.lecturio.de/artikel/medizin/uterus-cervix-uteri-und-tuba-uterina/>. (Erişim tarihi: 17.08.2023).
13. Pahwa AK, Siegelman ES, Arya LA. Physical examination of the female internal and external genitalia with and without pelvic organ prolapse: A review. *Clinical Anatomy*. 2015;28(3):305-13.
14. <https://thecarefreediva.wordpress.com/2019/10/19/the-cervix-aka-le-col-de-luterus/>. (Erişim tarihi: 17.08.2023).
15. Kuyurtar F. *Klinisyen/Öğrenci Hemşire ve Ebeler için Fizik Muayene*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2013. p. 79-89.
16. T Taşpınar A, Hazar Uyar H, Amanak K. Kadın Sağlığı Uygulamaları. In: Karaçam Z, Çoban A, Taşpınar A (eds.). *Temel Ebelik Uygulamaları Rehberler ve Değerlendirme*. 1 ed. Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitabevleri; 2018. p. 448-79.
17. Yurdakul M. Üreme Sistemi Tanılama ve Değerlendirme. In: Şirin K, Kavlak O (eds.). *Kadın Sağlığı*. 2 ed. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2015. p. 84-91.
18. Bindler RCM, Ball JW, London ML, Davidson MR. *Anne ve Çocuk Hemşireliği Klinik Uygulama Becerileri Kitabı*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık; 2014. p. 11-13.
19. Parlak M. Jinekolojik muayeneye gelen kadınların kaygı (anksiyete) düzeylerinin ve kaygı düzeylerini etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Sağlık Bilimleri Enstitüsü*; 2017.
20. Sawaya GF, Smith-McCune KK, Gregorich SE, Moghadassi M, Kuppermann M. Effect of professional society recommendations on women's desire for a routine pelvic examination. *American journal of obstetrics and gynecology*. 2017;217(3):338. e1- e7.

21. England P, R. H. İlgüdüsel doğum. Önoğlu N, editor. Kuraldışı Yayıncılık: İstanbul; 2011.
22. <https://quizlet.com/272715441/nursing-equipment-flash-cards/>. (Erişim tarihi: 07.07.2023).
23. Bickley SL, Szilagyi GP. *Bates Fizik Muayene ve Anamnez Alma Klavuzu*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2015. p. 539-566.
24. T.C. Sağlık Bakanlığı. *Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü. Ulusal Aile Planlaması Hizmet Rehberi*, Dördüncü Basım, Damla Matbaası. 2005;1:85-116.
25. Bates CK, Carroll N, Potter J. The challenging pelvic examination. *Journal of general internal medicine*. 2011;26:651-7.
26. Ekici H. Pelvik muayene. In: Üstün C, Kara OF, Güven D, Güven ESG (eds.). *Jinekolojide Temel Prensipler*. Akademisyen Kitabevi A.Ş. ; 2020. p. 1-6.
27. Gün Ç, Çetin Abalı S. Jinekolojide Tanı ve Tedavi. In: Özkan Arslan H (ed.). *Hemşirelik ve Ebelik İçin Kadın Sağlığı ve Hastalıkları*. Ankara: akademisyen Kitabevi; 2018. p. 559-88.
28. Taşkın L, Koç Işık G. Jinekolojide Tanı ve Tedavi Yöntemleri. In: Coşkun MA (ed.). *Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği El Kitabı*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları; 2016. p. 390-420.
29. https://www.brainkart.com/article/SpeculumExamination_25589/. (Erişim tarihi: 08.07.2023).
30. Taylor GA, McDonagh D, Hansen MJ. Improving the pelvic exam experience: A human-centered design study. *The design journal*. 2017;20(sup1):S2348-S62.
31. Basavanthappa B. Reproductive Health Nursing. In: Basavanthappa B (ed.). *Medical Surgical Nursing*. 2015. p. 1194-280.
32. Casey PM, Long ME, Marnach ML, Abnormal cervical appearance: what to do, when to worry? *Mayo Clinic Proceedings*; 2011: Elsevier.
33. <https://ssl.adam.com/content.aspx?productid=117&pid=1&gid=001514&site=trihealthse3.adam.com&login=TRIHEALTH1897>. (Erişim tarihi: 08.07.2023).
34. Dayal S, Nagrath A. Audit on preinvasive and invasive neoplasm of the cervix and associated pathologies among the women with uterine prolapse in rural women of North India. *Clinical Cancer Investigation Journal*. 2016;5(2):110.
35. <https://schpnd.ru/blog/jerozija-shejki-matki-kak-ne-dopustit-rak>. (Erişim tarihi: 10.07.2023).
36. Aggarwal P, A. BA. Cervical Ectropion. StatPearls Publishing, Treasure Island (FL); 2022 PMID: 32809544. 2020.
37. <https://stock.adobe.com/images/cervical-ectropion-or-erosion-cervical-canal-cells-extend-on-to-the-surface/542547632>. (Erişim tarihi: 10.07.2023).
38. <https://www.mountsinai.org/health-library/diseases-conditions/cervical-polyps>. (Erişim tarihi: 10.07.2023).
39. Uğur M. Jinekolojik Muayene. In: Köker İ (ed.). *Kadın Hastalıkları ve Doğum Temel Bilgileri*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi; 2006. p. 111-20.
40. Taşkın L. Jinekolojide Tanı ve Tedavi Yöntemleri. In: Coşkun A, Ekizler H, İnanç N, Karanisaoglu H, Kömürcü N, Okumuş H, et al. (eds.). *Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği El Kitabı*: Vehbi Koç Yayınları Vakfı; 2000. p. 160-204.
41. Akgül C, Uğurlucan Güngör F. Jinekolojik Öykü ve Muayene. In: Yalçın Ö (ed.). *Kadın ve Doğum-Jinekoloji*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2017. p. 15-22.

42. Kawada C, Celnikier DH. Jinekolojik Öykü, Muayene ve Tanısal İşlemler. In: Tıraş BM, Demir SC (ed.). *Güncel Obstetrik ve Jinekoloji Tanı ve Tedavi*. 11 ed. Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri; 2014. p. 555-73.
43. Atasü T, Şahmay S. *Jinekoloji (Kadın Hastalıkları)*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi; 2001. p.53-63.
44. Yıldırım G. *Ebe ve Hemşireler İçin Uygulama Becerileri Öğrenim Rehberi*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları; 2005. p.89-90.
45. <https://www.acilcalisanlari.com/aha-2015-ozel-durumlarda-resusitasyon-gebelikzel.html>. (Erişim tarihi: 17.08.2023).
46. Erbil N, Şenkul A, Sağlam Y, Ergül N. Jinekolojik muayene öncesinde Türk kadınların anksiyete seviyeleri ve muayeneye ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 2008;5(1):1-13.
47. Özmen N. *Jinekolojik muayene sırasında kadınların hemşirelik yaklaşımlarına yönelik aldıkları hizmetler ve beklentileri*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi; 2012.